
**Pašvaldības domes deputāta amatu savienošanas ierobežojumi atbilst
Satversmes 91. pantam**

2019. gada 17. decembrī Satversmes tiesa ir pieņēmusi spriedumu lietā Nr. 2019-03-01 “Par likuma “Par pašvaldībām” 38. panta otrās daļas 4. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam”.

Apstrīdētā norma

Likuma “Par pašvaldībām” 38. panta otrās daļas 4. punkts paredz, ka papildus likumā “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” noteiktajiem amatu savienošanas ierobežojumiem pašvaldības domes deputāts nedrīkst ieņemt attiecīgās pašvaldības iestādes vadītāja vai vadītāja vietnieka amatu, izņemot iestādē, kas realizē likuma “Par pašvaldībām” 15. panta pirmās daļas 4., 5. un 6. punktā noteiktās pašvaldības autonomās funkcijas: gādāt par iedzīvotāju izglītību, rūpēties par kultūru un sekmēt tradicionālo kultūras vērtību saglabāšanu un tautas jaunrades attīstību un nodrošināt veselības aprūpes pieejamību, kā arī veicināt iedzīvotāju veselīgu dzīvesveidu un sportu.

Augstāka juridiska spēka normas

Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmais teikums:
“Visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā.”

Lietas fakti

Lieta ierosināta pēc Raunas novada domes deputāta Aivara Damrozes pieteikuma. Pieteikuma iesniedzējs saukts pie administratīvās atbildības par apstrīdētajā normā noteiktā aizlieguma pārkāpumu, jo, būdams pašvaldības domes deputāts, viņš ieņēma arī sociālās aprūpes un rehabilitācijas iestādes vadītāja amatu.

Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka saskaņā ar apstrīdēto normu pašvaldības domes deputāts esot tiesīgs ieņemt tikai tādas pašvaldības iestādes vadītāja amatu, kura īsteno apstrīdētajā normā norādītās pašvaldības autonomās funkcijas. Taču pašvaldības domes deputāts neesot tiesīgs ieņemt pašvaldības iestādes vadītāja amatu pašvaldības iestādē, kura īsteno citas autonomās funkcijas, tostarp sociālās aprūpes funkciju. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka šādai atšķirīgai attieksmei attiecībā uz pašvaldības domes deputāta amatu savienošanas ierobežojumiem neesot leģitīma mērķa.

Tiesas secinājumi

Par Satversmes 91. panta tvērumu

Satversmes 91. pantā ir ietverts vienlīdzības princips, kas garantē vienotas tiesiskās kārtības pastāvēšanu. Taču likumdevējam ir atšķirīga rīcības brīvība dažādos tiesību jautājumos. Šī tiesas atziņa ir attiecināma arī uz tiesību normas atbilstības izvērtējumu vienlīdzības principam. Tāpēc, vērtējot tiesību normas atbilstību Satversmes 91. pantam, jāņem vērā tiesiskās attiecības, ko šī norma regulē. [10.]

Apstrīdētās normas regulēšanas priekšmets

Satversmes tiesa norādīja, ka apstrīdētā norma pieņemta, lai īstenotu no labas pārvaldības principa izrietošo pienākumu novērst interešu konfliktu valsts amatpersonu darbībā. Interešu konflikta novēršanas regulējuma mērķis ir nodrošināt visu valsts amatpersonu darbību sabiedrības interesēs, novēršot valsts amatpersonas, tās radnieku vai darījumu partneru personiskās vai mantiskās ieinteresētības ietekmi uz valsts amatpersonas darbību. Tāpat arī regulējuma mērķis ir veicināt valsts amatpersonu darbības atklātumu un atbildību sabiedrības priekšā un sabiedrības uzticēšanos valsts amatpersonu darbībai. Apstrīdētajā normā ietverto amatu savienošanas ierobežojumu mērķis ir nodrošināt to, ka persona pašvaldībā vienlaikus neieņem vairākus padotības attiecībās esošus

amatus. Tomēr publisko amatu nesavienojamības princips ļauj paredzēt arī izņēmumus, kuru noteikšanā likumdevējam ir zināma rīcības brīvība. [11.2., 11.3.]

Satversmes tiesa konstatēja, ka apstrīdētā norma pieļauj savienot domes deputāta amatu ar tādu pašvaldības iestāžu vadītāju amatiem, kuras veic likuma “Par pašvaldībām” 15. panta pirmās daļas 4., 5. un 6. punktā minētās pašvaldības autonomās funkcijas, taču neatļauj amatu savienošānu attiecībā uz tādu iestāžu vadītājiem, kuras veic likuma “Par pašvaldībām” 15. panta pirmās daļas 7. punktā minētās pašvaldības autonomās funkcijas. Personai nedz no Satversmes, nedz citām nacionālajām un Latvijai saistošajām starptautisko tiesību normām neizriet tiesības prasīt, lai tai tiktu atļauts vienlaikus ieņemt vairākus amatus valsts pārvaldes ietvaros. Taču Pieteikuma iesniedzējs lūdz uz viņu attiecināt izņēmumu, ko likumdevējs noteicis valsts pārvaldes ietvaros. [11.3.]

Satversmes tiesa atzina, ka likumdevējam ir ne vien rīcības brīvība, bet arī pienākums organizēt valsts pārvaldes darbu, ievērojot Satversmē ietvertās vērtības, varas dalīšanas principu un labas pārvaldības principu. Vienlīdzības principa kontekstā, nosakot likumdevēja rīcības brīvības robežas valsts pārvaldes organizēšanā, jāizvērtē tas, vai likumdevējs nav rīkojies patvaļīgi. Lai to pārbaudītu, jāvērtē, vai apstrīdētajai normai ir objektīvs pamatojums, proti, vai apstrīdētajai normai ir leģitīms mērķis, vai apstrīdētā norma pieņemta, ievērojot labas likumdošanas principu, un izvēlēta, balstoties uz objektīviem kritērijiem, kā arī vai apstrīdētā norma sasniedz leģitīmo mērķi un nav acīmredzami nesamērīga. [11.3.]

Apstrīdētās normas leģitīmais mērķis

Satversmes tiesa secināja, ka pārāk plaši amatu savienošanas ierobežojumi iedzīvotāju skaita ziņā nelielām pašvaldībām varētu liegt iespēju piesaistīt domes darbam personas ar atbilstošu kvalifikāciju. Līdz ar to apstrīdētās normas

leģitīmais mērķis ir demokrātiskas valsts iekārtas aizsardzība, veicinot efektīvu pašvaldības darbu un plašāku un iekļaujošāku demokrātisko pārstāvību pašvaldībās, vienlaikus novēršot interešu konfliktus pašvaldību amatpersonu darbībā. [12.]

Apstrīdētā norma pieņemta, ievērojot labas likumdošanas principu, un izvēlēta, balstoties uz objektīviem kritērijiem

Satversmes tiesa atzina, ka likumdevējs, izstrādājot likumprojektu, kurā iekļauta apstrīdētā norma, ir apsvēris dažādus variantus attiecībā uz amatu savienošanas ierobežojumiem un izņēmumiem no šiem ierobežojumiem pašvaldības ietvaros. Likumdevējs apstrīdēto normu vairākkārt izskatījis Saeimas atbildīgās komisijas sēdēs un izvērtējis tās atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām. Satversmes tiesai neradās šaubas par to, ka minētie kritēriji ir izvēlēti objektīvi. Proti, likumdevējs secinājis, ka tieši likuma “Par pašvaldībām” 15. panta pirmās daļas 4., 5. un 6. punktā minētās pašvaldību autonomās funkcijas veicošās iestādes ir vairumā iedzīvotāju skaita ziņā nelielajās pašvaldībās un tādēļ, nosakot amatu savienošanas izņēmumu attiecībā uz šo iestāžu vadītājiem un ļaujot tiem vienlaikus ieņemt arī pašvaldības deputāta amatu, pašvaldībās tiktu nodrošināta plašāka un iekļaujošāka demokrātiskā pārstāvība. [13.]

Apstrīdētā norma sasniedz tās leģitīmo mērķi un nav acīmredzami nesamērīga

Satversmes tiesa secināja ka likumdevēja noteiktie izņēmumi no amatu savienošanas ierobežojumiem sasniedz leģitīmo mērķi, jo paplašina to personu loku, kuras varētu būt ieinteresētas kandidēt uz pašvaldības domes deputāta amatu, nebaidoties zaudēt jau ieņemto amatu. [14.1.]

Satversmes tiesa norādīja, ka likumdevējs ir šauri definējis izņēmumus no amatu savienošanas ierobežojumiem un objektīvi pamatojis to nepieciešamību. Satversmes tiesa nekonstatēja, ka indivīda tiesību ierobežojums būtu acīmredzami lielāks nekā sabiedrības ieguvums. [14.2.]

Satversmes tiesa secināja, ka apstrīdētā norma nav pieņemta patvaļīgi un likumdevēja izvēlētais risinājums nav acīmredzamā pretrunā ar no demokrātiskas tiesiskas valsts pamatnormas atvasinātajiem vispārējiem tiesību principiem un citām Satversmes normām. Tādējādi likumdevējs, pieņemot apstrīdēto normu, ir savu rīcības brīvību izmantojis pienācīgi un nav pārkāpis vienlīdzības principu. [15.]

Satversmes tiesa nosprieda:

atzīt likuma “Par pašvaldībām” 38. panta otrās daļas 4. punktu par atbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam.

Satversmes tiesas spriedums ir galīgs un nepārsūdzams, tas stāsies spēkā tā publicēšanas dienā. Spriedums tiks publicēts oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis” Satversmes tiesas likuma 33. panta pirmajā daļā noteiktajā termiņā.

Sprieduma teksts ir pieejams Satversmes tiesas mājaslapā:
http://www.satv.tiesa.gov.lv/web/viewer.html?file=/wp-content/uploads/2019/03/2019-03-01_Lemums_ierosinasana.pdf#search=

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt izpratni par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām. Tā nav uzskatāma par nolēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Ketija Strazda

Satversmes tiesas priekšsēdētājas palīdze

Ketija.Strazda@satv.tiesa.gov.lv,

67830749, 26200580